

**GUVERNUL ROMÂNIEI**  
**Departamentul pentru Relații Interetnice**

**Rezultate ale**  
**activității DRI în perioada 2001 – 2004**

În cei patru ani ai actualului mandat, 2001 – 2004, Guvernul României a continuat procesul de întărire și modernizare a sistemului românesc de protecție a minorităților naționale, prin structura sa specializată - Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI).

Activitatea departamentului are la bază legislația în vigoare și Programul de Guvernare, capitolul X – *Relații interetnice*. Acest document subliniază hotărârea Guvernului de a continua și dezvolta proiectele legislative și instituționale referitoare la protecția minorităților naționale începute cu 12 ani în urmă. Conform programului guvernamental, minoritățile naționale reprezintă o resursă, iar un bun management al acestei resurse poate să garanteze promovarea identității diferitelor etnii și a cooperării interculturale, cu efecte benefice asupra întregii societăți românești.

Pași semnificativi s-au înregistrat în **completarea cadrului legislativ** ce reglementează drepturile omului/ drepturile minorităților naționale, în modernizarea și **specializarea structurilor instituționale** și în promovarea unor politici și **programe concrete** apte să transforme prevederile legale existente în instrumente de asigurare a unei protecții reale tuturor minorităților naționale din România, reprezentând aprox. 10% din populația României.

**MODERNIZAREA CADRULUI INSTITUȚIONAL**

În urma alegerilor generale de la finele anului 2000, au fost operate schimbări la nivelul structurilor instituționale specializate pe problematica minorităților naționale. Astfel, fostul Departament pentru Protecția Minorităților Naționale, care a funcționat între 1997 – 2000, a fost reorganizat. Prin Hotărârea Guvernului nr. 13/ 2001 privind organizarea și funcționarea **Ministerului Informațiilor Publice**, s-a stabilit ca întreaga structură și atribuțiile fostului departament să fie preluate de *Departamentul pentru Relații Interetnice* din cadrul ministerului menționat.

Ordonanța de Urgență nr. 64/ 2003 reglementează stabilirea unor măsuri privind înființarea, organizarea și reorganizarea sau funcționarea unor structuri din cadrul aparatului de lucru al Guvernului, al ministerelor, al altor organe de specialitate ale administrației publice centrale și al unor instituții publice. Potrivit actului normativ menționat, **Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) s-a înființat ca structură fără personalitate juridică, în subordinea primului-ministru** și în coordonarea ministrului pentru coordonarea Secretariatului General al Guvernului, prin preluarea activității privind minoritățile naționale de la fostul Minister al Informațiilor Publice.

**Oficiul pentru Problemele Romilor** a funcționat, potrivit prevederilor art. 2 alin. (3) din OUG nr. 64/2003, ca structură fara personalitate juridica, în cadrul Secretariatului General al Guvernului, prin preluarea activitatii pentru romi de la fostul Minister al Informatiilor Publice.

Potrivit prevederilor Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 11/2004, Oficiul pentru Problemele Romilor a revenit în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice, fiind coordonat de un subsecretar de stat.

**Structura și atribuțiile principale ale Departamentului pentru Relații Interetnice** sunt cuprinse în Hotărârea Guvernului nr. 749/2003, cu modificările și completările ulterioare. Astfel, Departamentul este condus de către un secretar de stat, ajutat de trei subsecretari de stat ce reprezintă minoritățile maghiară, germană, respectiv minoritatea romă.

În acest context, DRI și-a concentrat activitatea pe promovarea și organizarea de programe privind garantarea, păstrarea, exprimarea, promovarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a persoanelor aparținând minorităților naționale.

O componentă reprezentativă a activității departamentului constă în participarea acestuia la elaborarea Raportului cu privire la aplicarea de către România a Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei, precum și participarea la elaborarea capitolelor referitoare la minoritățile naționale din rapoartele României către alte instituții și organisme internaționale.

În scopul realizării atribuțiilor sale, DRI colaborează cu Consiliul Minorităților Naționale – organism consultativ al Guvernului, aflat în coordonarea departamentului - precum și cu fiecare din organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale membre ale CMN, prin acordarea de asistență financiară si prin susținerea proiectelor și programelor concrete inițiate de către acestea.

De asemenea, DRI stabilește și menține relații cu organizații guvernamentale și neguvernamentale din țară și internaționale cu activitate în domeniul minorităților naționale și al combaterii discriminării pe criterii etnice.

Potrivit prevederilor HG nr. 749/ 2003, DRI îndeplinește și alte atribuții, printre care: solicitarea de date și informații de la autoritățile publice necesare îndeplinirii

atribuțiilor proprii; sprijinirea cercetărilor științifice în domeniul relațiilor interetnice, prin colaborarea cu organizații și instituții specializate în acest domeniu etc.

Pe parcursul anului 2001, s-a reșezat statutul și s-a reconfigurat structura **Consiliului Minorităților Naționale (CMN)**, principalul partener de lucru al departamentului în sfera societății civile. Astfel, prin HG 589/ 2001, cu completările și modificările ulterioare, Consiliul Minorităților Naționale s-a reformat ca organism consultativ al Guvernului aflat în coordonarea Ministerului Informațiilor Publice. Actul normativ statuează faptul că problemele ce privesc minoritățile naționale sunt înaintate secretarului de stat pentru relații interetnice pentru a fi discutate în ședințele Guvernului. Participarea organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale la actul decizional este astfel asigurată la nivelul Executivului.

Consiliul Minorităților Naționale și-a reluat activitatea în plen - de regulă o dată la trei luni - și pe comisii de lucru. În noiembrie 2001, departamentul a inițiat – la cererea reprezentanților minorităților – o nouă hotărâre prin care actul normativ de organizare și funcționare a CMN a fost completat în sensul lărgirii atribuțiilor acestuia. Ca urmare a acestui fapt, în prezent funcționează Comisia de legislație și administrație publică, Comisia pentru probleme socio-economice, Comisia pentru cultură, culte și mass-media, Comisia pentru probleme de învățământ și tineret, Comisia de relații cu instituții și organizații interne și internaționale și Comisia pentru probleme financiare.

Din inițiativa Departamentului pentru Relații Interetnice, Guvernul a aprobat – în noiembrie 2001 – o hotărâre privind organizarea și funcționarea **Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)**, organism specializat care are rolul de a implementa principiul egalității între cetățeni fără nici un fel de discriminare stipulat de Ordonanța 137/ 2000, respectiv Legea 48/ 2002. Pe lângă obligația de a constata și sancționa contravențiile referitoare la toate formele de discriminare, consiliul are și o serie de atribuții care vizează, între altele, instituirea, în condițiile legii, a unor măsuri speciale pentru protecția persoanelor și a categoriilor defavorizate. Consiliul a început să funcționeze efectiv în a doua parte a anului 2002. Aria de activitate a instituției nu se limitează la discriminarea pe criterii rasiale sau etnice, ci acoperă toate formele de discriminare din domeniul sănătății, educației, muncii, serviciilor publice etc.

Din punct de vedere instituțional, Departamentul pentru Relații Interetnice colaborează permanent cu direcțiile specializate de minorități sau drepturile omului din **alte instituții**, precum Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii și Cultelor, Ministerul Afacerilor Externe. În activitățile legate de pregătirea aderării la Uniunea Europeană departamentul colaborează permanent cu Ministerul Integrării Europene, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Direcția UE a Ministerului Afacerilor Externe. S-a instituit, de asemenea, o **colaborare permanentă cu grupurile parlamentare UDMR și Grupul parlamentar al minorităților naționale** din Camera Deputaților.

## PERFEȚIONAREA CADRULUI LEGISLATIV

- **Aliniere la legislația UE privind nediscriminarea**

După adoptarea, în septembrie 2000, a Ordonanței Guvernului nr. 137 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, *Departamentul pentru Relații Interetnice* a susținut cu date și argumente validarea acestui document la nivelul celor două camere ale Parlamentului. **Legea 48/ 2002 de aprobare a ordonanței** a fost adoptată și publicată în ianuarie 2002, fără modificări esențiale față de textul inițial. Noua reglementare **transpune în legislația românească două componente ale *acquis*-ului comunitar referitor la politicile sociale** - Directiva Consiliului Uniunii Europene 2000/43/EC privind implementarea principiului tratamentului egal acordat persoanelor indiferent de originea lor rasială sau etnică și Directiva 2000/78/EC privind aplicarea unui tratament egal în privința ocupării forței de muncă. România s-a aliniat astfel la standarde internaționale avansate în materie, îndeplinind unul din angajamentele legate de procesul de aderare la Uniunea Europeană și se concentrează în prezent asupra implementării acestei legi.

- **Strategia pentru îmbunătățirea situației romilor**

O realizare notabilă, nu numai pe plan local ci și regional, a fost adoptarea **Strategiei Guvernului României pentru îmbunătățirea situației romilor**, elaborată de fostul Minister al Informațiilor Publice cu consultarea ministerelor și a Grupului de Lucru al Asociațiilor Romilor. Aprobarea strategiei prin Hotărârea Guvernului nr. 430 din 2001 a răspuns imperativului de luare a unor măsuri ferme, bine coordonate pentru îmbunătățirea situației romilor, care continuă să fie o prioritate pe termen scurt și mediu în politica guvernamentală, precum și unul din criteriile politice de care depinde procesul de aderare a României la Uniunea Europeană. Strategia a fost pusă în aplicare pe arii sectoriale de responsabilitate: dezvoltare comunitară și administrație, locuințe, asistență socială, sănătate, economie, justiție și ordine publică, protecția copilului, educație, cultură, comunicare și participare civică.

Implementarea strategiei a fost concepută pe o perioadă de 10 ani (2001-2010). Pentru primii 4 ani a fost stabilit un plan de acțiune concretă, cu responsabilități instituționale clare. Structura care răspunde de monitorizarea și implementarea strategiei este un Comitet Mixt format din reprezentanți ai ministerelor și ai agențiilor guvernamentale, precum și ai asociațiilor romilor. În fiecare minister implicat și în fiecare județ s-au înființat comisii/ oficii care aplică strategia în domeniile lor de activitate. În cadrul Ministerului Informațiilor Publice a funcționat Oficiul Național pentru Romi, condus de un subsecretar de stat aparținând etniei

romilor, care a avut responsabilitatea de a urmări și sprijini aplicarea măsurilor prevăzute în document.

- **Aplicarea Legii privind administrația publică locală**

Un pas deosebit de important l-a constituit adoptarea noii **Legi privind administrația publică locală**, nr. 215/ 2001, cu modificările și completările ulterioare. În scopul definitivării proiectului de hotărâre a guvernului pentru aprobarea Normelor de aplicare a dispozițiilor privitoare la dreptul cetățenilor aparținând unei minorități naționale de a folosi limba maternă în administrația publică locală, cuprinse în această lege, *Departamentul pentru Relații Interetnice* a transmis în cursul anului 2001, Ministerului Administrației Publice o serie de documente (lista județelor și a localităților în care ponderea locuitorilor aparținând unei minorități naționale depășește 20%, lista pe județe a denumirilor în limba maternă ale acelor localități în care ponderea locuitorilor aparținând unei minorități naționale depășește 20%).

- **Rezultate notabile în aplicarea *Convenției – cadru pentru protecția minorităților naționale***

Principalul instrument juridic referitor la domeniul de competență al DRI este *Convenția – cadru pentru protecția minorităților naționale*, document din sistemul Consiliului European. După ce au fost date publicității rezultatele primului ciclu de monitorizare a modului în care România aplică această convenție, în octombrie 2002 Departamentul pentru Relații Interetnice a organizat seminarul cu tema ***Aplicarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Primele rezultate ale monitorizării.*** Manifestarea a beneficiat de sprijinul tehnic și financiar al Consiliului European. La seminar s-a făcut un **inventar de propuneri** pentru dezvoltarea unor noi politici și programe în domeniul protecției minorităților, prin care să se dea curs recomandărilor făcute țării noastre de Consiliul European la prima monitorizare. Acest inventar de propuneri și doleanțe ale comunităților a fost adoptat ca plan de acțiune al Consiliului Național Minorităților Naționale, în cadrul reuniunii plenare din 19 noiembrie 2002.

În prima parte a anului 2004, odată cu începerea celui de-al doilea ciclu de monitorizare, DRI a contribuit la realizarea raportului României, elaborat de MAE, în legătură cu modul în care autoritățile române au răspuns recomandărilor făcute de Consiliul European la primul ciclu de monitorizare a respectării Convenției - cadru. În prezent DRI face demersuri pentru consultarea organizațiilor cetățenilor aparținând minorităților naționale în legătură cu textul celui de-al doilea raport de țară.

- **Demersuri pregătitoare**

Unul din punctele planului de acțiune adoptat de organizațiile minorităților după primul ciclu de monitorizare a aplicării Convenției – cadru viza promovarea unei legi a minorităților naționale. De asemenea, unul din amendamentele aduse Constituției în 2003 stipulează că statutul minorităților naționale va fi reglementat prin lege organică. Din aceste motive, DRI a declanșat în 2004 **consultări pentru elaborarea unei legi a minorităților naționale**, la care au participat parlamentari, experți din ministere, reprezentanți ai minorităților și ai societății civile în general. S-a convenit ca proiectul de lege să fie elaborat de DRI la începutul anului 2005 cu contribuția directă a Consiliului Minorităților Naționale, după aceea să fie supus unei largi dezbateri publice, iar apoi să fie aprobat de Guvern și trimis Parlamentului. Proiectul de lege va beneficia de expertiza Consiliului Europei, care a aprobat un program de asistență în acest sens.

În 2002, Departamentul pentru Relații Interetnice a declanșat demersurile pentru ratificarea unui instrument juridic important al Consiliului Europei cu implicații asupra sistemului de protecție a minorităților naționale – **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare**. Documentul, semnat de România în 1995, a făcut mai întâi obiectul a două runde de consultări cu organizațiile Consiliului Minorităților Naționale. În mai 2002 a avut loc la București un seminar cu același obiectiv, realizat cu sprijinul tehnic și financiar al Consiliului Europei.

Demersurile au continuat în 2003, concretizându-se în vizita unui grup de experți români la Consiliul Europei, unde au avut loc consultări cu Secretariatul Cartei și experți independenți, după care la București s-a desfășurat un seminar pe tema viitoarei implementări a documentului european. Proiectul instrumentului de ratificare, elaborat de DRI, se află încă în analiza coinițiatorului - Ministerul Afacerilor Externe. În prezent este sub tipar o broșură în care sunt cuprinse diverse puncte de vedere privind ratificarea Cartei limbilor de către România. Opiniile majorității participanților, inclusiv ale experților internaționali, converg către ideea că România beneficiază de condiții excelente pentru a obține rezultate bune prin aplicarea Cartei.

## **POLITICI ȘI PROGRAME**

***Departamentul pentru Relații Interetnice și-a orientat activitatea în mare parte spre programe concrete***, apte să transpună în viața de zi cu zi a oamenilor reglementările referitoare la protecția minorităților naționale. Astfel, o atenție specială a fost acordată aplicării strategiei pentru romi, promovării dialogului intercultural prin organizarea sau sprijinirea unor proiecte interetnice, precum și cooperării cu diverse organisme internaționale.

- **Buget anual**

Pentru a putea funcționa și a desfășura activități de pastrare a limbii, tradițiilor și culturii proprii, cele 19 organizații membre ale Consiliului Minorităților Naționale au beneficiat în toată această perioadă de **fonduri importante** alocate prin legea anuală a bugetului de stat, astfel:

| 2001            | 2002           | 2003             | 2004             |
|-----------------|----------------|------------------|------------------|
| 90 miliarde lei | 126, 5 md. lei | 190 miliarde lei | 240 miliarde lei |

**Bugetul repartizat DRI** pentru programe interetnice (PIE) și programe de combatere a intoleranței (RAXI) a evoluat astfel:

|             | 2001               | 2002               | 2003             | 2004              |
|-------------|--------------------|--------------------|------------------|-------------------|
| <b>PIE</b>  | 4 md. lei          | 4,4 md. lei        | 6 md. lei        | 15 md. lei        |
| <b>RAXI</b> | 0,8 md. lei        | 2,7 md. lei        | 3 md. lei        |                   |
|             | <b>4,8 md. lei</b> | <b>7,1 md. lei</b> | <b>9 md. lei</b> | <b>15 md. lei</b> |

Pentru sprijinirea activității organizațiilor Consiliului Minorităților Naționale, DRI se ocupă permanent de repartizarea fondurilor alocate acestora de la bugetul de stat.

DRI a sprijinit, de asemenea, o serie de proiecte propuse de diferite organizații din țară, pe baza unei **metodologii interne de finanțare** a proiectelor și programelor interetnice.

Situația proiectelor derulate de DRI independent sau în parteneriat se regăsește în anexă.

- **Punerea în practică a Strategiei pentru romi**

În aplicarea **Strategiei Guvernului României pentru îmbunătățirea situației romilor**, DRI s-a concentrat în 2001 și 2002 pe crearea cadrului pentru implementarea și monitorizarea acesteia: au fost înființate structuri de specialitate la nivelul ministerelor, al prefecturilor și primăriilor, unde au fost angajați în mod obligatoriu și etnici romi. În vederea evaluării urgențelor ce se cer rezolvate în comunitățile de romi și a promovării unor programe punctuale de sprijinire a acestora, s-au înființat grupuri de lucru mixte alcătuite din reprezentanți ai birourilor județene pentru romi, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai asociațiilor romilor din fiecare zonă. Toti romii angajați în aceste structuri au beneficiat de training-uri și seminarii de pregătire. De asemenea, majoritatea birourilor județene pentru romi au fost dotate cu echipament informatic.

În 2003 - 2004, Guvernul a adoptat o serie de documente necesare creării cadrului de exercitare a obligațiilor prevăzute în H.G 430/ 2001, respectiv a reafirmării rolului Oficiului pentru Problemele Romilor ca organ executiv al Comitetului Mixt de monitorizare și implementare a strategiei de îmbunătățire a situației romilor.

Prin reorganizarea Departamentului pentru Relații Interetnice în iunie 2003, s-a creat cadrul coordonării mai eficiente a Oficiului pentru Problemele Romilor, ca organ executiv al Comitetului Mixt. Este asigurată astfel **accelerarea implementării Strategiei** Guvernului de îmbunătățire a situației romilor și evaluarea Planului general de măsuri pe primii patru ani.

În ianuarie 2004, a fost aprobat **Ordinul SGG nr. 346/2004**, privind modificarea componentei **Comitetului Mixt de Implementare** și monitorizare a strategiei. Conform acestui ordin, președinția Comitetului Mixt este asigurată de secretarul de stat al Departamentului pentru Relații Interetnice. De asemenea au fost reconfirmați sau desemnați noii membri ai acestui comitet, inclusiv membrii organizațiilor romilor din România. Întâlnirile Comitetului Mixt au avut ca obiectiv atât analiza stadiului îndeplinirii activităților specifice fiecărui ministru în cadrul strategiei, cât și discutarea unor noi intenții de atragere de fonduri de la alte instituții internaționale. Se dorește ca aceste inițiative să vizeze domeniile insuficient abordate prin politicile publice sau proiectele instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale.

În ceea ce privește funcționarea experților locali pentru Romi, care reprezintă principalii mediatori între autoritățile publice și comunitățile de romi, la sfârșitul anului 2003 erau înregistrate 146 de persoane ca angajați la nivelul a 40 de județe.

Una din sarcinile experților din cadrul Birourilor Județene pentru Romi și de la nivelul primăriilor locale este întocmirea **Planurilor județene de acțiune**, în baza Planului general de măsuri al H.G 430/2001. Aceste planuri județene de acțiune trebuie să fie incluse în programul anual orientativ de dezvoltare economică și socială al județului, discutate și însusite de Comisia Consultativă, introduse la bugetul de stat și comunicate mai apoi serviciilor publice descentralizate și administrației publice locale și județene. S-a solicitat sprijinul prefectilor pentru evaluarea fondurilor alocate la nivel județean și local acestor planuri.

Mediatorii sanitari reprezintă o realizare importantă în derularea strategiei. Identificate în marea lor majoritate de Partida Romilor, precum și de alte organizații ale romilor, formarea acestor persoane, 136 de femei aparținând comunităților de romi cu o pondere de cel puțin 500 de persoane, a fost posibilă cu sprijinul organizației Rromani Criss și a Ministerului Sănătății, în baza **Ordinului MSF nr. 619/2003**. Inițiativa mediatorului sanitar a fost instituționalizată, cele 136 de femei au fost angajate de Direcțiile pentru Sănătate

Publica, care raspunde de coordonarea activitatii mediatoarelor si raporteaza lunar Ministerului Sanatatii activitatile comune.

Oficiul pentru Problemele Romilor implementeaza incepând din 2002 programul PHARE 2002/000-586.01.02 „**Sprijin pentru strategia nationala de imbunatatire a situatiei romilor**”, in valoare de 6 MEURO. Programul are doua componente: una in valoare de 1,2 MEURO, care consta in intarirea capacitatii institutionale a structurii de implementare a Strategiei si a altor parteneri cu care aceasta colaboreaza pentru punerea in practica a obiectivelor H.G 430/2001; a doua componenta, de investitii, in valoare de 4,8 MEURO (4.452.000 Euro investitii si 348.000 Euro - asistenta tehnica pentru management), urmareste formarea parteneriatelor active intre reprezentantii comunitatii romilor si institutiile statului, necesare elaborarii si implementarii in comun a unor masuri in domeniile: locuire si mica infrastructura, pregatire vocationala si desfasurarea unor activitati aducatoare de venituri, acces la serviciile de sanatate.

In 2003, prin legea bugetului de stat, a fost prevazuta suma de 56,6 miliarde lei cu titlul de contributie a Guvernului la ajutoarele acordate de Uniunea Europeana, gestionata sub forma unui **program guvernamental denumit «Parteneriat pentru sprijinul romilor - 2003»**. Programul s-a adresat autoritatilor publice care desfasoara si promoveaza actiuni in domeniul imbunatatirii situatiei romilor, pe baza de proiecte. Aproximativ 80% din suma introdusa la bugetul de stat pe anul 2003 a fost alocata pe proiecte in domeniile: **renovarea locuintelor** a 4327 de beneficiari, un procentaj de 24% din suma totala; **mica infrastructura** (racordare la utilitati publice, reabilitare drumuri) pentru 5222 beneficiari, un procentaj de 33% din suma totala; **achizitii de terenuri agricole** si organizarea exploatarii lor si alte **activitati aducatoare de venituri** pentru 701 beneficiari, un procentaj de 18% din suma totala; campanie de schimbare a imaginii romilor si indeplinirea prioritatii 9 din Parteneriatul de Aderare al Romaniei la UE (5%).

In 2004, OPR dispune de suma de 64 miliarde lei de la buget, sumă destinată implementarii Strategiei Nationale de Imbunatatire a Situatiei Romilor. Ca si in anul 2003, sumele sunt gestionate sub forma unui program guvernamental, denumit „**Anul 2004 - anul colectivitatilor locale din Romania**” si se adresează autoritatilor publice, care desfasoara si promoveaza actiuni in domeniul imbunatatirii situatiei romilor, pe baza de proiecte.

In 14 mai 2004, a fost lansata **schema de granturi a programului PHARE „Sprijin pentru strategia nationala de imbunatatire a situatiei romilor”**. In valoare de 4.452.000 Euro, programul este destinat proiectelor de imbunatatire a situatiei romilor, vizand domeniile: locuire si mica infrastructura, pregatire vocationala si desfasurarea unor activitati aducatoare de venituri, acces la serviciile de sanatate.

Oficiul pentru Problemele Romilor a inițiat, în parteneriat cu o organizație non-guvernamentală, un program integrat pentru zona Zabrauți, sectorul V, București. Proiectul va fi finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și se află în această perioadă în faza studiului de fezabilitate.

Oficiul Pentru Problemele Romilor lucrează la realizarea unui parteneriat cu PNUD pentru derularea activității de implementare și monitorizare a Strategiei de îmbunătățire a situației romilor în cursul anului 2004.

Departamentul pentru Relații Interetnice participă și la „Decada de incluziune a Romilor 2005-2015”, o nouă inițiativă a Bancii Mondiale, aflată în această perioadă în faza de planificare și elaborare a planurilor de acțiune sectoriale, cu accent pe populația de romi aflată în dificultate.

Tot pentru implementarea unor componente ale strategiei au fost alocate fonduri de la buget Ministerului Sănătății, Ministerului Educației și Cercetării, Ministerului Administrației și Internelor, Agenției naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, Agenției Naționale pentru protecția Copilului și Adopție.

- **Programe vizând exprimarea și perpetuarea identității etnice, lingvistice, culturale și religioase a minorităților**

Programele cu și pentru tineri au reprezentat o investiție importantă pentru DRI, iar anul 2004 a fost declarat „anul tineretului minoritar”. Pentru stimularea tinerilor să se implice în activitatea propriilor organizații, a comunităților locale, în viața publică au fost organizate:

- **training-uri pentru liderii de tineret:** Mangalia, 2002, pe tema dezvoltării organizaționale, “Tineret – Minorități – Democrație”, Mamaia, 2002, în parteneriat cu OPRE și Ministerul Tineretului și Sportului;

- **programe educaționale** cu elevi și cadre didactice (editarea anuală a unei broșuri privind rețeaua școlară pentru minorități, seminarii și colocvii cu cadre didactice, între care conferința anuală a profesorilor de limba germană de la Mangalia și colocviul *Limba română – mijloc al dialogului intercultural* (Brașov), inițiat de Uniunea Cadrelor Didactice Maghiare din România; tabere pentru elevi sub genericul *Unitate prin diversitate*, Sibiel, programe speciale pentru olimpicii la limbile materne de la liceu, între care menționăm programul *Europa este și a mea* din 2002, când elevii au avut prilejul de a vizita sediile Consiliului Europei (Strasbourg) și al Uniunii Europene (Bruxelles), de a se întâlni cu reprezentanți ai direcțiilor de educație și tineret din aceste instituții, de a simula negocieri cu parteneri comunitari. Eseurile scrise de elevi în engleză, cu titlul *Europa este și a mea*, au fost oferite tuturor celor cu care grupul s-a întâlnit. Misiunile României din cele două centre europene i-au primit pe participanți și i-au încurajat să se pregătească pentru a lucra în instituții de genul celor vizitate.

- pentru eliminarea unor surse de discriminare în domeniul educației, DRI a decis ca din bugetul propriu, începând din 2002, să realizeze **manuale de liceu** pentru sistemul cu predare în limbile materne; s-au tipărit manuale, culegeri de texte etc;

- **manifestări artistice și festivaluri:** evenimente de amploare, desfășurate în mai multe ediții au fost **festivalul ProEtnica Sighișoara, festivalul Întâlniri bucovinene, Festivalul teatrelor minorităților naționale**, desfășurat la București în 2002 și la Timișoara în 2004. Parteneri în acest ultim proiect, prin care s-a reluat o mai veche tradiție, au fost Teatrul Maghiar și Teatrul German din Timișoara, Teatrul Evreiesc de Stat din București și Centrul Cultural European. Au fost jucate piese în limbile maghiară, germană, idiș, greaca și română, iar succesul ambelor evenimente permite organizarea în viitor a manifestării la o dimensiune internațională;

- DRI a sprijinit la fiecare sfârșit de an participarea organizațiilor Consiliului Minorităților Naționale la **Târgul de carte Gaudeamus**, inițiat de Asociația Bibliofilă *Kriterion*.

- tot la finele fiecărui an, **Ziua Minorităților Naționale din România – 18 Decembrie** constituie un eveniment la care sunt chemate să participe atât minoritățile, cât și majoritatea românească; în fiecare an festivitățile oficiale dedicate evenimentului au fost însoțite de concerte, spectacole, gastronomie tradițională;

- în 2004 un accent deosebit s-a pus pe **îmbunătățirea imaginii DRI și a minorităților în mass media**, pe mai buna cunoaștere a istoriei, culturii, tradițiilor diferitelor grupuri minoritare; la toate programele organizate de DRI independent sau în parteneriat au fost invitați ziariști din presa scrisă și audiovizuală, iar cu *Romaniai Magyar Szo*, *Nine o'Clock* și alte publicații centrale s-au stabilit colaborări până la sfârșitul anului.

- **Parteneriatul birouri teritoriale DRI – autorități locale**

În spiritul descentralizării în rezolvarea problemelor cu care se confruntă minoritățile naționale și al promovării diversității etno-culturale în toate zonele, în perioada 2002 - 2004 **birourile regionale ale DRI din Cluj, Suceava, Constanța, Turnu Severin** și-au continuat activitatea în parteneriat cu autoritățile locale, instituțiile și organizațiile neguvernamentale din aria lor de responsabilitate, organizând sau participând la diferite proiecte, reuniuni, manifestări culturale legate de viața minorităților.

Astfel, biroul regional din **Cluj** acoperă în cea mai mare parte regiunile în care se regăsește populația maghiară, germană, a romilor, evreiască, armenească, slovacă. Biroul din **Suceava** acoperă o zonă întinsă unde se interferează comunitățile ucraineană, poloneză, rusă, a romilor, italiana, evreiasca, elena. Biroul din **Constanța** acoperă Dobrogea și câteva județe de pe Dunăre, unde

trăiesc etnici turci, tătari, albanezi, greci, ruși lipoveni, ucraineni, evrei, armeni etc. Biroul din **Turnu Severin** își desfășoară activitatea pe o arie locuită preponderent de sârbi, romi, cehi, evrei, albanezi, greci.

## COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

- **Cooperare interguvernamentală cu Consiliul Europei**

Pe tot parcursul anului 2001, *Departamentul pentru Relații Interetnice* s-a raliat la mai multe **programe sau idei europene** importante, astfel:

**Anul European al Limbilor (AEL) – 2001** (campanie desfășurată în 45 de state europene) s-a materializat în România în seminarii cu cadre didactice, cu autorități locale, editare de cărți, spectacole de teatru, tabere pentru elevi. Câteva dintre cele mai reușite programe din această arie tematică au fost promovate și finanțate de Departamentul pentru Relații Interetnice, care a primit o diplomă de merit din partea Comitetului Național AEL.

Prin intermediul DRI, România a participat la mai multe **programe desfășurate în cadrul Pactului de Stabilitate**, Masa de lucru nr. 1 – Democratizare și drepturile omului (*Revizuirea legislației anti-discriminare, Acceptarea și implementarea standardelor existente, campania Link Diversity*, toate coordonate de Consiliul Europei). Chiar dacă nu a fost susținută prin finanțări importante, implicarea în Pactul de Stabilitate a fost considerată un test important în procesul de integrare europeană. Prin contribuția sa, România a devenit în acest cadru donator și furnizor de expertiză.

În anul **2002** au fost acceptate și finanțate de Consiliul Europei trei proiecte în domeniul minorităților propuse de DRI, după cum urmează:

- seminarul cu tema **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare și păstrarea diversității lingvistice a României**, organizat cu sprijinul Secretariatului Cartei limbilor;

- seminarul cu tema **Aplicarea Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale. Primele rezultate ale monitorizării**, cu sprijinul Direcției Generale a Drepturilor Omului;

- **traducerea în limbi ale minorităților (maghiară, germană, ucraineană, turcă și romani)** a documentelor emise la încheierea primei monitorizări a modului în care România respectă Convenția – cadru: **Rezoluția** Comitetului Miniștrilor privind România și **Avizul** Comitetului Consultativ.

- seminarul cu tema **Minoritățile și mass media**, pe două componente: audiovizual, la Mangalia, luna mai 2003, și presă scrisă, Timișoara, iunie 2003;

- întâlniri la nivel de experți în 2003 la Strasbourg și București în vederea definitivării proiectului de lege privind ratificarea **Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare**;

- seminar cu tema **Procesul de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare în România** în octombrie 2003; a fost prezentă o misiune formată din experți independenți în domeniu, experți ai Consiliului Europei, precum și reprezentanți ai ministerelor avizatoare și ai minorităților naționale membre ale Consiliului Minorităților Naționale; s-au convenit principiile care să stea la baza proiectului legii de ratificare;

- seminarul cu tema **Cadrul juridic referitor la minoritățile naționale. Actualitate și perspective** în mai 2004 la Mangalia, seminar care a prilejuit o prima serie de consultări pe tema promovării unei viitoare legi privind statutul minorităților naționale din România; au participat organizațiile minorităților naționale, ministere, societatea civilă și Consiliul Europei – Secretariatul Convenției – cadru pentru protecția minorităților naționale. DRI a solicitat Consiliului Europei asistență pentru promovarea unei legi a minorităților naționale, solicitare care a primit răspuns favorabil.

- **Demersuri legate de integrarea în Uniunea Europeană**

În 2001 și 2002 DRI a participat la negocierea cu Uniunea Europeană a capitolului XIII – **Politici sociale și de ocupare a forței de muncă**, integrator de capitol fiind Ministerul Muncii și Solidarității Sociale. DRI a contribuit la elaborarea și finalizarea primului Document de poziție și apoi a Documentului complementar de poziție, care au inclus și subcapitole referitoare la politici și practici de prevenire și combatere a discriminării. După închiderea provizorie a capitolului, DRI a participat la monitorizarea modului în care România își respectă angajamentele asumate, sarcină transferată ulterior Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

În primul trimestru al anului 2002, DRI a participat la negocierea cadrului de participare a României la **Programul Comunitar de Acțiune pentru Combaterea Discriminării (2001 – 2006)**, coordonat de Direcția Generală Muncă și Afaceri Sociale a Comisiei Europene. În luna iulie 2002 a fost semnat Memorandumul de înțelegere România – UE, care a deschis participarea DRI la Programul Comunitar. Conform angajamentelor asumate prin Memorandum, Romania a plătit pentru primul an de participare contribuția minimă de 30.000 de Euro (HG nr. 1456 din 12/12/2002 *privind participarea României la Programul comunitar de acțiune pentru combaterea discriminării (2001-2006) și plata contribuției financiare la acest program în anul 2002*).

În 2003 s-a plătit o contribuție de 140 000 euro, iar în iunie 2003 gestionarea participării României la Programul comunitar a fost transferată Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Plata contribuției minime a permis accesul țării noastre la activitățile specifice din cadrul Programului: întâlnirile anuale ale *Grupului juridic de lucru*, conferințele europene privind lupta împotriva discriminării, cursurile de pregătire TAIEX etc.

În primul an de participare la program, conform angajamentelor din Memorandumul de înțelegere, partea română a organizat **conferința internațională cu tema *Bune practici în domeniul politicilor antidiscriminatorii***. Aceasta s-a desfășurat la București, în perioada 22-24 mai 2003 și s-a bucurat de o largă participare, atât din partea instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale din România și străinătate cu atribuții în domeniul luptei împotriva discriminării, cât și din partea Comisiei Europene.

**În cursul anului 2004 DRI a trimis o nouă propunere** de proiect Comisiei Europene spre finanțare în cadrul Programului comunitar.

În 2001 și 2002 DRI a contribuit la reactualizarea **Planului Național de Aderare a României la Uniunea Europeană** (PNAR), pe două componente: capitolul *Criterii politice* și capitolul *Politici sociale și de ocupare a forței de muncă*. Integratorii de capitole cu care s-a colaborat au fost MAE și, respectiv, MMSS.

DRI a elaborat documentele necesare și a participat la reuniunile anuale ale Subcomitetului de asociere nr. 7 România – UE și ale Comitetului de Asociere România – UE, unde au fost monitorizate periodic **evoluțiile din România** în domeniul politicilor sociale și antidiscriminării.

În fiecare an DRI a contribuit la elaborarea **Raportului anual de progres**, tot pe cele două componente – capitolul Criterii politice, unde este inclus punctul *Drepturile și protecția minorităților naționale*, și capitolul Politici sociale și ocuparea a forței de muncă. În fiecare an s-au trimis date suplimentare prin elaborarea Addendum-ului la Raportul de progres. Integratorii de capitole cu care s-a colaborat au fost MAE și, respectiv, MMSS. Datele detaliate și relevante pentru rezultatele concrete ale politicii românești în domeniul minorităților naționale transmise de DRI au făcut ca în Rapoartele de țară din ultimii ani să se regăsească aprecieri pozitive referitoare la sistemul românesc de protecție a minorităților. La reuniunea sa plenară din 19 noiembrie 2002, Consiliul Minorităților Naționale a adoptat o **declarație în care salută poziția UE** și susține dezvoltarea unor noi inițiative în domeniu, care să vină în întâmpinarea doleanțelor comunităților etnice.